

1. მეცნიერება Sciences

საქართველოს სოფლის მეურნეობა-გადასაწყვეტი პრობლემები და პრიორიტეტები

გურამ ალექსიძე-საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის
პრეზიდენტი, აკადემიკოსი,

გივი ჯაფარიძე-საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის
ვიცე-პრეზიდენტი, აკადემიკოსი,

ომარ ქეშელაშვილი-საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის
ეკონომიკის სამეცნიერო განყოფილების აკადემიკოს-მდივანი, აკადემიკოსი.

საკვანძო სიტყვები: სოფლის მეურნეობა, გადასაწყვეტი პრობლემები, საწარმოო-რესურსული პოტენციალი, ინტენსიური განვითარება, პრიორიტეტები, მეცნიერული უზრუნველყოფა, სამეცნიერო პროგრამა, აგრარული სექტორის პროდუქტიულობის ამაღლება.

რეზიუმე

აღნიშნულია საქართველოს სოფლის მეურნეობის დიდი პოტენციალური შესაძლებლობებისა და მისი არასრულად, არარაციონალურად და არაეფექტურად გამოყენების შესახებ, აგრეთვე ამის გამომწვევ მიზეზებზე, რამც თვალსაჩინო დისპროპორციები შექმნა წარმოების ზრდის თვალსაზრისით. ჯერ კიდევ დიდი შეუსაბამობებია აგრარული სექტორის ეკონომიკურ-ტექნოლოგიური გარემოს ცალკეული ელემენტის ურთიერთშეჯერებული და შეწონასწორებული გამოყენების ერთიან სისტემაში.

მითითებულია, რომ ქვეყანაში სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ფაქტობრივი დონე და მისი ზრდის ტემპი ჯერ კიდევ საკმაოდ დაბალია. ბოლო 15 წელიწადში სოფლის მეურნეობის მთლიანი პროდუქცია 55-58 % ზე მეტად არ გაზრდილა. ყოველივე ეს საკმაოდ შემაშფოთებელია თუ გავითვალისწინებთ იმ გარემოებას, რომ ეროვნული ეკონომიკა 17-18 % ით პირდაპირ არის დამოკიდებული აგრარულ ბაზარზე.

გამოყოფილია ის მეცნიერული მიმართულებები, რომელთა რეალიზაციაც აუცილებელია სასოფლო-სამეურნეო წარმოების შემდგომი, მდგრადი განვითარებისათვის.

გამაზივებულია ყურადღება ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქციის წარმოებაზე.

შემოთავაზებულია სამეცნიერო პრიორიტეტული პროგრამა, რომლის დამუშავებაც შესაძლებელია სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიაში: „საქართველოს აგრარული სექტორის პროდუქტიულობის ამაღლებისა და მდგრადობის უზრუნველყოფის ტექნოლოგიური პოტენციალის სტრატეგიული სისტემისა და მიზნობრივი რეკომენდაციების დამუშავება“. მოცემულია პროგრამის დამუშავების მიზანი და მისი რეალიზაციის მოსალოდნელი შედეგი.

უკანასკნელ ათწლეულებში, საქართველოს სოფლის მეურნეობამ დიდი და წინააღმდეგობით აღსავსე გზა განვლო. რამდენჯერმე შეიცვალა წარმოებით ურთიერთობათა ფორმები, საწარმოო მიმართულება, ორგანიზაციურ-მმართველობითი სტრუქტურა.

სოფლის მეურნეობაზე დიდ გავლენას ახდენს მთიანი რელიეფი, რაც უწინარეს ყოვლისა, მეტისმეტად შეზღუდულ სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებში გამოიხატება.

მკვეთრად გამოხატული ვერტიკალური ზონალობა განაპირობებს იმას, რომ მთელი ტერიტორიის 54% მთებს უკავია, 33% მთისწინებს და მხოლოდ 13% დაბლობს. ტერიტორიის მესამედზე მეტი (38.8%) ტყითაა დაფარული.

ეს პირობები გავლენას ახდენს სოფლის მეურნეობის პროფილსა და განვითარებაზე, რაც განისაზღვრება მცირემიწიანობითა და სავარგულთა თავისებური სტრუქტურით. ამის გამო, სოფლის მეურნეობაში გამოიყენება

მოელი ტერიტორიის 44%. სახნავს სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების მხოლოდ 25% უკავია, სათიბ-საძოვრებს კი 60%-ზე მეტი.

ამის შედეგად, ერთ სულ მოსახლეზე გაანგარიშებით მოდის მხოლოდ 0,66 ჰა სასოფლო-სამეურნეო სავარგული და 0,17 ჰა სახნავი, რაც შესაბამისად 3-4 ჯერ და 5-6 ჯერ ნაკლებია ვიდრე რუსეთში, უკრაინასა და ბელორუსში.

სოფლის მეურნეობის განვითარების მრავალწლიური მონაცემების შესწავლითა და ანალიზით დასტურდება, რომ გარკვეული დადებითი ცვლილებების მიუხედავად, ამ სფეროს დიდი პოტენციალური შესაძლებლობები არასრულად, არარაციონალურად და არაეფექტურად გამოიყენება, რამაც თვალსაჩინო დისპროპორციები შექმნა წარმოების ზრდის თვალსაზრისით. ჯერ კიდევ დიდი შეუსაბამობებია აგრარული სექტორის ეკონომიკურ-ტექნოლოგიური გარემოს ცალკეული ელემენტის ურთიერთშეჯერებული და შეწონასწორებული გამოყენების ერთიან სისტემაში.

აღსანიშნავია, რომ ქვეყანაში სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ფაქტობრივი დონე და მისი ზრდის ტემპი ჯერ კიდევ საკმაოდ დაბალია. ბოლო 15 წელიწადში სოფლის მეურნეობის მთლიანი პროდუქცია 55-58 % ზე მეტად არ გაზრდილა.

ყოველივე ეს საკმაოდ შემაშფოთებელია თუ გავითვალისწინებთ იმ გარემოებას, რომ ეროვნული ეკონომიკა 17-18 % ით პირდაპირ არის დამოკიდებული აგრარულ ბაზარზე.

სოფლის მეურნეობის განვითარების დაბალ დონეს განაპირობებს:

1. სოფლის მეურნეობის განვითარების არასწორი სტრატეგია;
2. სუსტი საწარმოო-რესურსული პოტენციალი, რომელიც არარაციონალურად და არაეფექტურად გამოიყენება;
3. ასევე სუსტი საწარმოო და სოციალური ინფრასტრუქტურა და გამოკვეთილი მინიშნებით აგროტექსერვისი, რომელმაც ათეული წლებია ვერ მიაღწია სათანადო დონეს და ვერ მოერგო ძირითად წარმოებას.
4. დაულაგებელი ეკონომიკური მექანიზმი, რომლის ბერკეტებიც არამიზნობრივად და ერთმანეთთან შეთანწყობის გარეშე გამოიყენება. ეს განსაკუთრებით ითქმის ფულად-საკრედიტო ურთიერთობებზე და მენეჯმენტზე.

სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ჩამორჩენილობას განაპირობებს ის, რომ სათანადო ყურადღება არ ექცევა მაღალკვალიფიციური კადრების მომზადების სისტემისა და სამეცნიერო-კვლევით საქმიანობის განვითარებასა და სრულყოფას. ამას დიდი დადი დაასვა სახელმწიფო აგრარული უნივერსიტეტის გაუქმებამ და იქ არსებული, საქართველოს სოფლის მეურნეობისთვის მაპროფილებელი სპეციალობების კერძო სექტორისათვის გადაცემამ, აგრეთვე დარგობრივი სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტების სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიისთვის ჩამოცილებამ და მათმა, დაუხვეწავი სტრუქტურითა და კადრების მნიშვნელოვანი შემცირებით, ასევე კერძო სექტორისათვის გადაცემამ. რის გამოც დაირღვა მათი ერთიანი კოორდინაცია და კვალიფიციური ხელმძღვანელობა. უნდა ითქვას, რომ ამჟამად, საქართველო, სოფლის მეურნეობის კადრებით შიმშილს განიცდის, რის აღმოფხვრასაც საკმაოდ დიდი დრო დასჭირდება.

სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ჩამორჩენილობას გადამწყვეტწილად განაპირობებს ისიც, რომ ფერმერულ მეურნეობებში, რომლებიც უნდა ჰქმნიდნენ ამინდს მთელ აგრარულ სექტორში, უკიდურესად დაბალია აგროტექნიკურ და ზოოტექნიკურ ღონისძიებათა დონე. არ გააჩნიათ სათანადო მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა, აქვთ (ან საერთო არ გააჩნიათ) მოძველებული ტექნიკური საშუალებები, აკლიათ ან არ შეუძლიათ შეიძინონ მინერალური სასუქები (რის გამოც ნიადაგების ნაწილი თანდათან იფიტება საკვები ელემენტებისაგან), სარეველა მცენარეებთან საბრძოლველი და მცენარეთა დაცვისათვის საჭირო ქიმიური საშუალებები. ნათესების თესვა ხდება არაკონდიციური სათესლე მასალით, მოშლილია სანერგე და სადედე მეურნეობები. არასრულფასოვნად ან/და საერთოდ ვერ ახერხებენ აუცილებელი ვეტერინარული ღონისძიებების ჩატარებას, მოშლილია სანაშენე საქმე.

ყოველივე ამას ემატება ისიც, რომ ფერმერებსა და სოფლის მეურნეობის სპეციალისტებს არ გააჩნიათ სათანადო აგრონომიული და ზოოტექნიკური განათლება, მოკლებული არიან მეცნიერულ რჩევებსა და რეკომენდაციებს, არ იცნობენ და ამიტომაც არ (ვერ) იყენებენ სასოფლო-სამეურნეო კულტურათა მოვლა-მოყვანისა და სასოფლო-სამეურნეო პირუტყვის შენახვის თანამედროვე ტექნოლოგიებს. სასოფლო-სამეურნეო საშუალებებს ატარებენ მოძველებული, ე.წ. ტრადიციული მეთოდებით, ხერხებითა და საშუალებებით. ფაქტობრივად, სწორედ ამ მიზეზით არის გაპირობებული ფერმერულ მეურნეობათა ჩამორჩენილობა და სასოფლო-სამეურნეო წარმოების დაბალი დონე.

აქ, მინიშნების სახით უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოში, სასოფლო-სამეურნეო სივრცეს სწორედ ფერმერული მეურნეობები იკავებენ. მათი რიცხვი ათეულ ათასობითაა. მათ საკუთრებაშია 54.7% სახნავი, 68.4% მრავალწლიანი ნარგავი, 30.6 % სათიბი. ფერმერული მეურნეობები, ძირითადად წვრილი, მცირე სიდიდის საწარმოებია. მათი 39.3% ფლობს მხოლოდ 0.5 ჰა-მდე მიწის ფართობს, 29.5%-0.5 დან 1 ჰა-მდე, 29.6 % 5დან 10 ჰა-მდე, 0.1% 200 ჰა-მდე, 0.08 % 200 ჰა-ზე მეტს.

საქართველოში, სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის უმეტეს ნაწილს ფერმერული მეურნეობები აწარმოებენ, კერძოდ, ისინი აწარმოებენ მარცვლეულის 94%, კარტოფილის-78%, ბოსტნეულ-ბალახეულის-99%, მზესუმზირის-100%. სოიოს-100%, ყურძნის-92%, ციტრუსების-100%, ჩაის-69%, ხორცის-98%, კვერცხის-86%, მატყლის-100%. თაფლის-100%.

როგორც ჩანს პრობლემა საკმაოდ მწვავეა. მის გადასაწყვეტად სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიაში შეიქმნა ფერმერთა და სოფლის მეურნეობის სპეციალისტთა კვალიფიკაციის ამაღლების სასწავლო ცენტრი, რომელმაც უნდა გამოიყენოს ფერმერთა და სოფლის მეურნეობის სპეციალისტთა სწავლებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების ახლებური სისტემა.

ეს სისტემა, რაც უწყვეტი სწავლების პრინციპებს უნდა შეესაბამებოდეს, მომავალზე ორიენტირებულ მიდგომებს, ფორმებსა და მეთოდებს უნდა ეყრდნობოდეს და მოიცავდეს დარგობრივ-რეგიონულ ტექნიკურ-ტექნოლოგიურ და ეკონომიკურ-ორგანიზაციულ მიდგომებს. ამ მიმართულებით, სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიას სჭირდება ფინანსური დახმარება, რაც წლების, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მხრიდან მოუგვარებელ პრობლემად იქცა.

ამჟამად, პირველ რიგში რაც უნდა გაკეთდეს, აგრარული უნივერსიტეტის დაქვემდებარებაში მყოფი დარგობრივი სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტების სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიისთვის გადაცემა უნდა იყოს. ამ გზით შეიქმნება, ერთ სისტემაში თავმოყრილი, აგრარულ სამეცნიერო გამოკვლევათა ერთიანი, მძლავრი ცენტრი.

ასევე საჭიროა სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიას დაუბრუნდეს დოქტორანტურა და აღდგეს სამეცნიერო ხარისხის მიმნიჭებელი საბჭოები.

ასეთ ცვლილებათა აუცილებლობა, პირველ ყოვლისა, სოფლის მეურნეობის დარგის განვითარების მეთოდური ხელმძღვანელობის, სამეცნიერო კვლევების, ახალი ტექნოლოგიების დანერგვის, ასევე ახალგაზრდა კადრების მომზადებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების სისტემის „ერთ ჭერქვეშ“ თავმოყრა-გაერთიანების საჭიროებითაა გაპირობებული. ამისათვის კი საკანონმდებლო და აღმასრულებელი ხელისუფლების მხარდაჭერაა საჭირო.

სასოფლო-სამეურნეო წარმოების შემდგომი, მდგრადი განვითარებისათვის აუცილებელია შემდეგ მიმართულებათა რეალიზაცია:

- სელექციისა და მეთესლეობის გაუმჯობესება და კულტურათა თესვა მაღალმოსავლიანი ჯიშებით;
- სარგავი მასალის წარმოების ტექნიკური ბაზის გადართობა;
- მცენარეთა დაცვის ინტეგრირებული სისტემის ზედმიწევნით მიზნობრივი და სრულყოფილი გატარება;
- არსებული სარწყავი სისტემებისა და მცირე ქსელების სრულ მზადყოფნაში მოყვანა, მათი რეაბილიტაციისა და განახლების საფუძველზე;
- ნიადაგის განოყიერების სისტემის სრულყოფა;
- მეცხოველეობაში ენდემური და აბორიგენული ჯიშების გენოფონდის აღდგენის, დაცვისა და მისი გამოყენების შესახებ რაციონალური პროგრამის შემუშავება, რომელშიც გათვალისწინებული იქნება საქართველოს ცალკეულ რეგიონში ჯიშთსაშენებისა და სამომშენებლოების შექმნა, ადგილობრივი გენოფონდის საფუძველზე მაღალპროდუქტიული ჯიშების გამოყვანა. სანაშენ-სასელექციო საქმიანობა უნდა განხორციელდეს სახელმწიფო მხრიდან კონტროლითა და მხარდაჭერით;
- მატერიალურ-ტექნიკური რესურსებით მომარაგებისა და გამოყენების ზონალურ-დიფერენცირებული რეკომენდაციების დამუშავება და დანერგვა;
- პროდუქციის გადამამუშავების (მ.შ. ექსპრეს-გადამამუშავების), გასაღების, წარმოების საშუალებებით მომარაგებისა და საწარმოო მომსახურების ტიპის დამოუკიდებელი და მინი-ინტეგრირებული საწარმოების (კოოპერატივების და სხვა ფორმირებათა) შექმნა;
- სახელმწიფო დაკვეთებისა და შესყიდვების მექანიზმის შემუშავება და ამოქმედება;
- საბაზრო სეგმენტების სწორად შერჩევა და პროდუქციით გაჯერების სტაბილურობის მიღწევა.

დადგენილად უნდა ჩაითვალოს ის მეცნიერული პოზიცია, რომ ჯერ თანდათან უნდა დაეძლიოთ წლობით დაგროვილი კრიზისული ვითარება და ღონე, არაინტენსიური განვითარების ტემპი და თანდათან გადავიდეთ პროგრესულ ტექნოლოგიებზე.

ეს, რომ რეალობად იქცეს აუცილებელია სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ინტენსიური განვითარება.

საწარმოო რესურსების ეფექტური გამოყენება ინტენსიური, უფრო სწორად ინტენსიფიკაციის ფაქტორებით ზემოქმედებასა და რეგულირებას თხოულობს. სწორედ აქ იჩენს თავს წარმოების ინტენსიფიკაციის ისეთი მძლავრი, ქმედითი და თანამედროვეობაზე მორგებული ფაქტორები, როგორიცაა: მექანიზაცია და ელექტრიფიკაცია, ქიმიზაცია, მცენარეთა და ცხოველთა ინტეგრირებული დაცვა, მელიორაცია (წყლის ძალის გამოყენება და ზედმეტ (ჭარბ) ტენთან ბრძოლა), მოსავლის პროგრამირება, ხარისხის მართვა, რისკის ფაქტორების გავლენის შემცირება, მარკეტინგის მართვის ავტომატიზებული სისტემების გამოყენება, მომავლის საწარმოთა მოდელირება და სხვა.

სოფლის მეურნეობის ინტენსიური განვითარება ნიშნავს იმას, რომ თითოეული ჰექტარი სასოფლო-სამეურნეო სავარგული, პირუტყვისა და ფრინველის სახე მოექცეს ინტენსიური, მრავალკომპონენტური, ავტომატიზებული, პროგრამირებული ტექნოლოგიური, ბიოლოგიური და მართვის სისტემების გავლენის ქვეშ, რათა ამ კომპლექსური არსენალის ურთიერთმეჯერებული, და ერთდროული გამოყენებით მივიღოთ არა მხოლოდ აგროტექნიკურად და ზოოტექნიკურად მაღალი, არამედ ბიოლოგიური პოტენციალის შესაბამისი პროდუქცია.

ასეთი მიდგომისა და აღნიშნულ მიმართულებათა პრაქტიკული რეალიზაციის გარეშე:

- გამოყენებული დარჩება არსებული ბუნებრივ-ეკონომიკური პირობები და პოტენციური შესაძლებლობები;
- ვერ გადაწყდება სასურსათო და საერთოდ სოციალური უსაფრთხოების პრობლემა;
- ვერ მოხერხდება აგრარული ბაზრის შექმნა და მისი შიდა და საგარეო სეგმენტურ მოთხოვნებზე ორიენტირებული რეგულირება;
- ვერ დარეგულირდება დემოგრაფიის პრობლემები;
- ვერ მოხერხდება სიღარიბის დაძლევა;

საკითხი, გლობალურად უკვე ასეა დასმული: მსოფლიო გლობალიზაციის პროცესში გაიმარჯვებს ის ქვეყანა ვინც განავითარებს ინოვაციურ ეკონომიკასა და ვინც გადაწყვეტს წარმოების, უპირატესად სასოფლო-სამეურნეო წარმოების, ინტენსიურ ტექნოლოგიებზე და მეცნიერულ უზრუნველყოფაზე დაფუძნებული განვითარების საერთო-სახელმწიფოებრივ ამოცანას.

სოფლის მეურნეობის მდგრადი განვითარებისა და ეკოსისტემის წონასწორობის შენარჩუნების და ქიმიურ ინდუსტრიაზე ნაკლებად დამოკიდებულების, ამასთან, მომხმარებელთა ინტერესების გათვალისწინების მიზნით სულ უფრო პოპულარული და მოთხოვნადი ხდება ეკოლოგიურად სუფთა სასურსათო პროდუქტების ანუ ბიოპროდუქტების წარმოების განვითარება.

დღეისათვის, ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქტების წარმოებაზე ზოგიერთ ქვეყანაში დიდი სახსრები იხარჯება, მაშინ როცა მოსახლეობის უმეტესი ნაწილი ფაქტობრივად შიმშილობს. ეს გამოწვეულია ობიექტური რეალობით.

რა მდგომარეობაა ამ მხრივ საქართველოში, რომლის აგრობიომრავალფეროვნებაც კულტურულ მცენარეთა წარმოშობის წინააზიური ცენტრის ნაწილად ითვლებოდა: განადგურების პირასაა უნიკალური სასელექციო მასალა, ადგილობრივ გარემო პირობებს შეგუებული, ენდემური ჯიშები და სახეობები; ქართული ბაზარი სავსეა შხამ-ქიმიკატებითა და გენმოდირებული ორგანიზმებით გაჯერებული იმპორტული პროდუქტით, მთლიანადაა მოშლილი ხარისხის კონტროლის სისტემა.

ამოსავალ პრინციპს წარმოადგენს ნიადაგის განოყიერებისა და მცენარეთა დაცვის მიზნით ქიმიური საშუალებების მკაცრად მიზნობრივი და რეგლამენტირებული გამოყენება და ამ მიზნით ეკოლოგიურად დაცული ზონების გამოყოფა. ძირითადი აქცენტი უნდა გადავიტანოთ პროდუქციის ხარისხის გაუმჯობესებაზე.

სამწუხარო რეალობაა ის, რომ დღეს საქართველოს ბაზარზე ძირითადი მწარმოებელი რეგიონებიდან შემოდის როგორც ნიტრატებით, ისე პესტიციდებით და მძიმე მეტალებით გაჯერებული, გენური ინჟინერიით და რადიონუკლიდური ნივთიერებებით დაბინძურებული სოფლის მეურნეობის პროდუქტები და ჩვენს მოსახლეობას პრაქტიკულად ალტერნატივა არ გააჩნია. ამის მიზეზად კი ასახელებენ ეკოლოგიური წარმოების სიძვირეს, რაც მთლად ასე როდია.

ეკოლოგიურად სუფთა სასურსათო პროდუქციის მიღება შეიძლება მხოლოდ ამ მიზნით გამოყოფილ ლოკალურ ზონებში, საგანგებოდ შერჩეულ ფართობებზე, სადაც გატარდება სპეციფიკური აგროტექნიკური ღონისძიებები. შეიძლება ასეთი ფართობები გამოიყოს კომერციალიზაციის პრინციპით, უშუალოდ მომხმ-

რებელთა გარკვეული ჯგუფის დაკვეთით, ხელშეკრულების საფუძველზე. ასეთ ზონებში, ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქციის წარმოების მოცულობები იქნება მცირე და შესაბამისად ძვირადღირებულიც. ეს იქნება დაკვეთილი ბიზნესის სპეციფიკური ფორმა, რომლის არეალიც სავარაუდოდ თანდათან გაფართოვდება, მაგრამ არა თვალშისაცემად.

გთავაზობთ სამეცნიერო პრიორიტეტულ პროგრამას, რომლის დამუშავებაც შესაძლებელია სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიაში: „საქართველოს აგრარული სექტორის პროდუქტიულობის ამაღლებისა და მდგრადობის უზრუნველყოფის ტექნოლოგიური პოტენციალის სტრატეგიული სისტემისა და მიზნობრივი რეკომენდაციების დამუშავება“

პროგრამის დამუშავების მიზანია შეფასდეს და დადგინდეს სოფლის მეურნეობის დარგობრივი, ზონალურ-დიფერენცირებული ტექნოლოგიურ-რესურსული პოტენციალის კომპლექსური სისტემა, განისაზღვროს მისი განმტკიცებისა და რაციონალიზაციის რეალური შესაძლებლობები, დამუშავდეს სტრატეგიულ-პრიორიტეტული პარამეტრული რეკომენდაციები, რომლის რეალიზაციამაც უნდა უზრუნველყოს აგრარული სექტორის პროდუქტიულობის ამაღლება და მდგრადობა, სასურსათო უსაფრთხოება და ეკონომიკური ზრდა.

პრობლემის მეცნიერულად დასაბუთებულმა გადაწყვეტამ ხელი უნდა შეუწყოს სოფლის მეურნეობის განვითარების საწარმოო-რესურსული და ეკონომიკური პოტენციალის მიზნობრივ, რაციონალურ და მოგებაზე ორიენტირებულ გამოყენებას.

აღნიშნულ პროგრამას მჭიდრო კავშირი აქვს სამთავრობო პრიორიტეტებთან, რომლის მიზანია ქვეყნის ეკონომიკური სტაბილიზაცია, საწარმოო და ეკონომიკური პოტენციალის განმტკიცება, სასურსათო უსაფრთხოების უზრუნველყოფა, სიღარიბის დაძლევა, ლოგიკურად და უშუალოდ გამოდინარეობს მათგან და უნდა მივიჩნიოთ სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის, მომავალზე ორიენტირებულ პროგრამად.

პროგრამას, მეცნიერულთან ერთად დიდი გამოყენებითი მნიშვნელობა აქვს. იგი, ჯერ ერთი-საშუალებას მისცემს მეცნიერებს დაეყრდნონ საფუძვლიან, უტყუარ, ამასთან, ერთ სისტემაში თავმოყრილ მასალას, მონაცემებს, პარამეტრებს, შეფასებებსა და პოზიციებს სოფლის მეურნეობის მთელი სისტემური ციკლის მიხედვით; მეორეს მხრივ-სოფლის მეურნეობაში დასაქმებული მუშაკებისათვის (ფერმერები, სპეციალისტები) წარმოადგენს ეკონომიკურ-პროგნოზულ რეკომენდაციებს, რომელზე დაყრდნობითაც მათ საშუალება ეძლევათ, დასაბუთებულად გამოიყენონ წარმოების პოტენციური შესაძლებლობები, გაუძღვენ მეურნეობას (წარმოებას) და ამით გარანტია შექმნან მოგების მისაღებად და სტაბილური კვლავწარმოებისათვის.

პროგრამის რეალიზაციის **მოსალოდნელი შედეგი:**

სოფლის მეურნეობის რეალური, მეცნიერულად დასაბუთებული დარგობრივი და ზონალურ-დიფერენცირებული ეკონომიკურ-ტექნოლოგიური სისტემის შექმნა, რაც მოიცავს: სოფლის მეურნეობის რესურსული, ტექნოლოგიური და ეკონომიკური პოტენციალის განმტკიცებას, სოფლის მეურნეობის პროდუქტიულობის ამაღლების, მდგრადობისა და სასურსათო უსაფრთხოების უზრუნველყოფას, სიღარიბის დაძლევას, ეკონომიკური განვითარების მაღალ ტემპებს, საბოლოოდ კი მოსახლეობის სოციალური პირობების გაუმჯობესებას.

Georgian Agriculture – Problems and Priorities

Guram Aleksidze- President of Georgian Academy of Agricultural Sciences, Academician,
Givi Japaridze- Vice President of Georgian Academy of Agricultural Sciences, Academician,
Omar Keshelashvili- Secretary of Scientific Department of Economy of Georgian Academy of Agricultural Sciences, Academician

Key words: Agriculture, industrial – resource potential, Intensive development, priorities, scientific program, raising productivity of agrarian sector

Abstract

The article deals with large potential of Georgian agriculture and its non-rational and ineffective use; discusses the main reasons which caused disproportionate development of industry. There is some inconsistency between separate economic and technical elements in the system of agrarian sector.

The authors indicate to a slow pace in development of agriculture - gross national agricultural product has increased only by 55-58%. The slow growth is rather alarming if we consider that country's 17-18 % of national economy depends on agrarian sector. A particular focus is made on development and implementation of some important directions in agrarian science which is very important for further sustainable development of agriculture in Georgia. Also, the problem of production of ecologically pure product is discussed in the paper.

The authors offer new scientific program which could be worked out at Georgian Academy of Agricultural Sciences: "Working out strategic systems and purposeful recommendations for raising productivity, increasing technological potential and ensuring sustainable development of agriculture." The aim and purpose of working out this program and some expected results are presented in the article.